

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU

LIETĀ Nr. 2008-06-01

Rīgā

2008. gada 5. novembrī

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Juris Jelāgins, Kristīne Krūma un Viktors Skudra

2008. gada 5. novembra tiesa sēdē, izskatījusi lietu Nr. 2008-06-01 „Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 317. panta un 283. panta vārdu un skaitļa „un 31. pantā” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”,

konstatēja:

1. Satversmes tiesa 2008. gada 17. aprīlī pēc Borisa Motrenko konstitucionālās sūdzības ierosināja lietu Nr. 2008-06-01 „Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 317. panta un 283. panta vārdu un skaitļa „un 31. pantā” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – APK) 317. pants noteic: „Lēmumu par administratīvo arestu izpilda nekavējoties pēc tā pieņemšanas.” Savukārt APK 283. panta pirmā daļa paredz: „Sūdzības iesniegšana noteiktajā termiņā aptur lēmuma par administratīvā soda uzlikšanu izpildi līdz sūdzības izskatīšanai, izņemot lēmumus par šā kodeksa 25., 29. (ja lēmums saistīts ar transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu) un 31. pantā paredzēto soda veidu piemērošanu, kā arī gadījumos, kad uzlikts naudas sods, ko iekasē administratīvā pārkāpuma izdarīšanas

vietā.” APK 31. pants noteic, ka administratīvo arestu var piemērot kā administratīvo sodu.

2. Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs uzskata, ka APK 317. pants un 283. panta vārdi un skaitlis „un 31. pantā” (turpmāk - apstrīdētās normas) neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam. APK 317. panta redakcija neesot mainīta no tā pieņemšanas brīža, kad vēl nebija iespējams pārsūdzēt tiesas lēmumu par administratīvā soda uzlikšanu. Šobrīd, kad šādu lēmumu pārsūdzēšana ir iespējama, konstitucionālās sūdzības iesniedzēja ieskatā apstrīdētās normas nenodrošina administratīvo pārkāpumu lietu taisnīgu un objektīvu izspriešanu atbilstoši Satversmes 92. panta prasībām, kā arī pārkāpj nevainīguma prezumpciju. Apstrīdēto normu dēļ personai esot jāizcieš ar tiesas lēmumu noteiktais sods, lai arī lēmums vēl nav stājies spēkā un augstākas instances tiesa to var atcelt. Turklāt administratīvā aresta nepamatotas izciešanas gadījumā neesot iespējama iepriekšējā stāvokļa atjaunošana. Līdz ar to pārsūdzības iespējas administratīvo pārkāpumu lietās esot tikai formālas.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, - Latvijas Republikas Saeima (turpmāk - Saeima) – nav sniegusi argumentus par apstrīdēto normu atbilstību Satversmei. Saeima norāda, ka jau 2007. gada rudenī Saeimas Juridiskajā komisijā aizsākās diskusija par administratīvā aresta nekavējošu izpildi, lai rastu risinājumu, kas būtu optimāls no cilvēktiesību ievērošanas un administratīvā soda efektivitātes aspekta. Saeima informēja Satversmes tiesu par 2008. gada 9. oktobrī pieņemto likumu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. Šis likums paredz: ja lēmumu par administratīvo arestu persona pārsūdz, tad administratīvo arestu varēs izpildīt tikai pēc apelācijas instances tiesas nolēmuma spēkā stāšanās. Līdz ar to apstrīdētās normas esot pilnveidotas likumdošanas procesā.

4. Latvijas Republikas tiesībsargs norāda, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. pantam. Administratīvā aresta izpilde neesot saistīta ar pārkāpuma seku tūlītēju novēršanu, bet gan ar personas sodīšanu. Nepastāvot nekādi objektīvi iemesli, kādēļ administratīvais arests būtu izpildāms nekavējoties pēc pirmās instances tiesas lēmuma. Apstrīdētās normas esot pretrunā ar nevainīguma prezumpciju, jo

administratīvo sodu personai izpilda, pirms tās vaina ir pierādīta likumā noteiktajā kārtībā.

5. Tieslietu ministrija informē, ka, pamatojoties uz likumu „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu”, zaudējumu atlīdzība sakarā ar administratīvā aresta atzīšanu par nelikumīgu un administratīvās lietvedības izbeigšanu likuma darbības laikā ir izmaksāta vienai personai.

6. Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs ir sniedzis Satversmes tiesai informāciju par to, ka 2005. gadā tiesas piemērojušas administratīvo arestu 8002 gadījumos, 2006. gadā – 10032 gadījumos, bet 2007. gadā – 10096 gadījumos. Tāpat Informācijas centrs norāda, ka neesot iespējams noteikt to gadījumu skaitu, kad apgabaltiesa vai Augstākā tiesa ir atcēlusi lēmumu par administratīvo arestu, jo šādā gadījumā informācijas sistēmā iepriekšējais lēmums par aresta piemērošanu tiek dzēsts, saglabājot vien ziņas par lietvedības izbeigšanu.

Satversmes tiesa **s e c i n ā j a:**

7. Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja apstrīdētā tiesību norma (akts) ir zaudējusi spēku.

7.1. 2008. gada 9. oktobrī Saeima pieņēma likumu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. Šis likums paredz aizstāt APK 283. panta pirmajā daļā skaitļus un vārdus „25., 29. (ja lēmums saistīts ar transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu) un 31. pantā” ar skaitļiem un vārdiem „25. un 29. pantā (ja lēmums saistīts ar transportlīdzekļu vadīšanas tiesību atņemšanu)”. Savukārt APK 317. pantu likums izteic šādā redakcijā: „Lēmumu par administratīvo arestu izpilda, kad termiņš tā pārsūdzēšanai apelācijas kārtībā ir beidzies un lēmums nav pārsūdzēts. Ja sūdzība ir iesniegta, lēmumu izpilda pēc tam, kad lietu izskatījusi apelācijas instances tiesa, ja tā lēmumu nav atcēlusi. Ja apelācijas instances tiesa nolēmumu par administratīvo arestu paziņo saīsinātā formā un pilnu nolēmumu sastāda vēlāk, arestu izpilda pēc nolēmuma paziņošanas saīsinātā formā.” Likums arī noteic, ka APK tiek

papildināts ar vairākiem pantiem, tostarp ar 286.¹⁴ pantu šādā redakcijā: „Apelācijas instances tiesas spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.”

2008. gada 9. oktobra likums „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” ir izsludināts 2008. gada 29. oktobrī un tas stāties spēkā 2009. gada 1. janvārī.

Tātad saskaņā ar 2008. gada 9. oktobrī izdarītajiem grozījumiem APK lēmumu par administratīvo arestu nevarēs izpildīt, kamēr personai vēl ir tiesības iesniegt apelācijas sūdzību un kamēr iesniegtā apelācijas sūdzība vēl nav izskatīta. Līdz ar to Saeima pati ir grozījusi apstrīdētās normas, novēršot lietā pastāvošo strīdu. Taču apstrīdētās normas vēl nav zaudējušas spēku.

7.2. Interpretējot Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, ir jāņem vērā, ka šī norma ir vērsta uz to, lai nodrošinātu Satversmes tiesas procesa ekonomiju un Satversmes tiesai nebūtu jātaisa spriedums lietās, kurās strīds vairs nepastāv (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2007-15-01 4. punktu*). Ja strīds vairs nepastāv, zūd jēga Satversmes tiesas procesam. Lai arī Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkts formulēts tādējādi, ka, gramatiski interpretējot, tas attiecas tikai uz gadījumiem, kad norma ir zaudējusi spēku lēmuma par tiesvedības izbeigšanu pieņemšanas brīdī lietā, šā punkta jēga ir plašāka. Proti, tas piemērojams arī gadījumos, kad lēmuma pieņemšanas brīdī norma formāli spēku nav zaudējusi, taču institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, pati ir novērsusi strīdu, tas ir, noteikusi, ka norma zaudēs spēku (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 23. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2005-01-01 6. un 7. punktu*).

Tātad Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu var piemērot šajā lietā.

8. Taču, lai pieņemtu lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā, nepietiek tikai ar secinājumu, ka konkrētajā lietā var piemērot Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu. Minētais punkts paredz Satversmes tiesai tiesības izbeigt tiesvedību, bet ne pienākumu to darīt. Satversmes tiesai ir jāvērtē, vai tomēr nav kādi apsvērumi, kas liecina par tiesvedības turpināšanas nepieciešamību (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2007-15-01 4. punktu*).

Ja lieta ierosināta uz konstitucionālās sūdzības pamata, tad par nepieciešamību turpināt tiesvedību lietā var liecināt tas, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējs ir lūdzis atzīt apstrīdētās normas par spēkā neesošām ar atpakaļejošu datumu. Grozījumu izdarīšana normatīvajā aktā, kā rezultātā apstrīdētās normas zaudē spēku, var nebūt pietiekama, lai novērstu visas negatīvās sekas, kas personai radās sakarā ar apstrīdēto normu. Satversmes tiesas spriedums var būt vienīgais tiesiskais ceļš, kādā konstitucionālās sūdzības iesniedzējs var turpināt savu aizskarto tiesību aizsardzību (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2007-15-01 4. punktu*).

Šajā lietā konstitucionālās sūdzības iesniedzējs nav lūdzis atzīt apstrīdētās normas par spēkā neesošām ar atpakaļejošu datumu, līdz ar to **Satversmes tiesai nav pamata uzskatīt, ka pastāv nepieciešamība turpināt tiesvedību lietā.**

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesa likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2008-06-01 „Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 317. panta un 283. panta vārdu un skaitļa „un 31. pantā” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

G. Kūtris